

SIGNALEREN EN MARKEREN

SIGNALEREN EN MARKEREN

Beste,

Deze box met het thema *in signaleren en markeren* staat vol met handige kennis en praktijkgerichte werkvormen. Jij bent als professional betrokken bij de palliatieve zorg. Jouw rol als professional is om kennis over palliatieve zorg te verspreiden onder jouw collega's binnen de organisatie en/of op de eigen afdeling of team.

Box palliatieve zorg

Deze box palliatieve zorg kun je op twee manieren gebruiken. In combinatie met een deskundigheidsprogramma of los.

Opzet van de box

De box bevat diverse materialen en werkvormen. Deze box bevat materiaal over het thema 'signaleren en markeren'. De box kent een vaste structuur zodat het gemakkelijk zoeken is wat bij jou of je collega's past. De werkvormen hebben we geprobeerd aantrekkelijk, creatief en zo simpel mogelijk te houden zodat het binnen de bestaande structuren van een werkdag kan plaatsvinden.

Deskundigheidsprogramma

Het deskundigheidsprogramma 'kwaliteitskader palliatieve zorg in de praktijk' volgt de domeinen van het kwaliteitskader palliatieve zorg. Per domein zijn er kennisboxen. [Klik hier](#)

Het deskundigheidsprogramma leidt niet op tot een functie. Het is een vorm van bijscholing die jouw rol als professional in de palliatieve zorg versterkt. Het programma en de kennisbox wil het kwaliteitskader palliatieve zorg op de werkvloer laagdrempelig toepasbaar maken. Wel wordt per onderdeel accreditatie aangevraagd. Benieuwd naar de opzet van het programma en/of de onderdelen die inmiddels beschikbaar zijn? [Klik hier](#).

Kwaliteitskader palliatieve zorg

In het kwaliteitskader palliatieve zorg hebben vertegenwoordigers van patiënten en hun naasten, zorgverleners en zorgverzekeraars vastgelegd wat zij kwalitatief goede palliatieve zorg vinden

[Open hier de PDF van het kwaliteitskader.](#)

[Open hier de animatie van het kwaliteitskader.](#)

Tot slot

Wij wensen jou veel plezier met de inhoud van deze box niet alleen voor jezelf maar juist om te delen met jouw collega's. Heb je zelf heel goede ideeën om deze box of een box op een ander thema te vullen, wij horen het graag.

Mail naar: info@npza.nl

SIGNALEREN EN MARKEREN

Vroege herkenning van de palliatieve fase - wanneer andere doelen van zorg belangrijk worden - vergt een andere benaderingswijze van jou als zorgverlener. Het gaat om zorg waarbij kwaliteit van leven en sterven voorop staan én waarin de voor- en nadelen van acties tegen elkaar worden afgewogen. Dit is een andere benaderingswijze dan zorg en behandeling dat gericht is op genezing omdat de zwaarte van de behandeling, de bijwerkingen en zorg noodgedwongen worden geaccepteerd omdat er vooruitzicht is op beterschap.

WERKVORM

ANIMATIE
MARKEREN

OMSCHRIJVING

Deze animatie geeft uitleg over het onderwerp markeren. Er worden termen gebruikt als markeren, surprise question en ACP-gesprek (ook wel gesprek over proactieve zorgplanning genoemd).

[De animatiefilm: Markering van de palliatieve fase](#)

TOEPASSING

- Deze animatie kun je gebruiken bij een introductie over markeren. Bekijk de animatie samen met jouw collega's.
- Vraag jouw collega's wat hun samenvatting van deze animatie zou zijn.
- De animatie geeft uitleg over de surprise question. Vraag je collega's bij hoeveel mensen die zij verzorgen deze vraag met ja beantwoord kan worden.
 - Zijn er mensen die mogelijk binnen 12 maanden komen te overlijden?
 - Kun je in het individueel zorgplan deze markering terugvinden?
 - Wat concluderen jij en jouw collega's na het beantwoorden van deze vragen?

TIJDSINVESTERING

15-30 minuten: bij het laten zien en kort wat vragen met elkaar bespreken
30-60 minuten: wanneer je de animatie uitgebreider met elkaar bespreekt

WERKVORM

GESPREKSPOSTER

OMSCHRIJVING

Op de poster staat een korte uitleg van het onderdeel signaleren en markeren uit het kwaliteitskader. De poster maakt het gesprek op de afdeling of binnen het team mogelijk. Hoe signaleren en markeren wij?

TOEPASSING

- Ga aan de hand van de gespreksposter met jouw collega's op de afdeling of team in gesprek. Probeer met elkaar antwoord te geven op de vragen. Na het gesprek kun je inventariseren:
 - wat jullie als afdeling/team al (geregeld) hebben;
 - wat er nog nodig is om het onderwerp signaleren en markeren optimaal in te vullen op jullie afdeling/team;
 - waar jullie concreet aan willen werken en wie daarbij kan helpen.
- Print een aantal posters uit en hang deze in de ruimte waar jullie bijeenkomen. Laat collega's in kleine groepjes per poster post-its plakken waarop zij antwoord geven op de vragen. Bespreek plenair de posters. Zijn er overeenkomsten of juist veel verschillen. Welke conclusies trekken jullie?
- Print een aantal posters uit en hang deze in de ruimte waar jullie bijeenkomen. Laat collega's in kleine groepjes per poster post-its plakken waarop zij antwoord geven op de vragen. Laat na 10 minuten de groepjes doorlopen naar de volgende poster. Zij kunnen aanvullingen geven of de geschreven post-its van commentaar voorzien. Welke conclusies trekken jullie?

Je kunt hierbij gebruik maken van verschillende kleuren post-its.

- 1 kleur voor antwoorden en 1 kleur voor commentaar of
- elk groepje een eigen kleur post-it.

TIJDSINVESTERING

30- 60 minuten: alleen gesprek over het onderwerp

60-120 minuten: inclusief verslag en plan vervolgstappen

[Download de poster hier.](#)

WERKVORM

PERSPECTIEVEN

OMSCHRIJVING

Onder de foto bevindt zich een link naar een filmfragment uit 'Being Mortal' van de arts Atul Gawande. De film laat de verschillende perspectieven zien. De jonge arts, de patiënt, de partner. Let op: het fragment is in het Engels.

 [When Should Dying Patients Stop Treatment?](#)

TOEPASSING

- Laat de film tijdens een bijeenkomst of klinische les zien. Laat jouw collega's na het zien van de film op een papiertje de volgende vragen beantwoorden:

Wat maakt de meeste indruk op jou na het zien van dit filmfragment?

.....

Wat kun je zeggen over het contact tussen de arts en de nabestaande in dit filmfragment.

.....

Wat hoor je als je luistert naar het verhaal van de nabestaande?

.....

Wat hoor je als je luistert naar het verhaal van de arts?

.....

Welke ervaring in de palliatieve zorg is jou het meest bijgebleven?

.....

Geef je collega's hiervoor ruim de tijd.

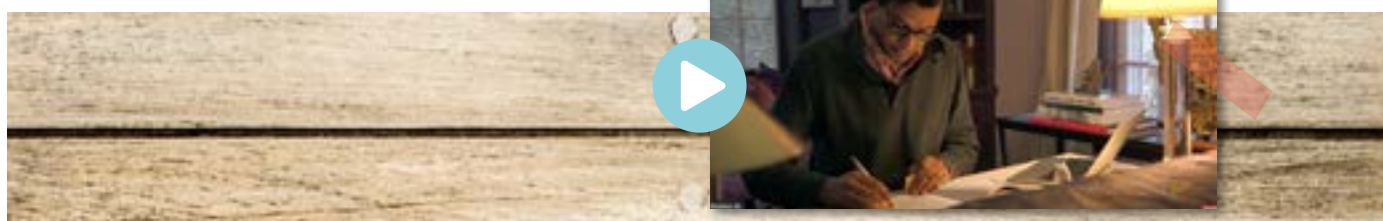
Ga aan de hand van deze reflectievragen met elkaar hierover in gesprek.

- Laat de film tijdens een bijeenkomst of klinische les zien.
Pak zelf een fragment waarover je met je collega's in gesprek wilt of geef aan wat deze film met jou doet. Vraag anderen of zij hierop willen reageren.

TIJDSINVESTERING

45-60 minuten: Film + reflectievragen. Je kunt het papier met vragen nog mooi aankleden door een foto toe te voegen.

30-45 minuten: Film + open gesprek

WERKVORM

PALLI EN SPICT-NL

OMSCHRIJVING

PALLI is een vragenlijst die begeleiders houvast geeft om te bepalen of en in welke mate cliënten met een verstandelijke beperking achteruitgaan in hun gezondheid. PALLI geeft inzicht in de achteruitgang in gezondheid van de cliënt en een moment van reflectie of de geboden zorg nog aansluit bij de zorgbehoeften van de cliënt. PALLI kan inzicht geven of palliatieve zorg passend kan zijn. Dan is ondersteuning en zorg gericht op comfort en kwaliteit van bestaan.

SPICT-NL is een handreiking om mensen te identificeren die een verhoogd risico hebben op achteruitgang van hun gezondheid.

Meer instrumenten zijn te vinden in het [boekje meetinstrumenten in de palliatieve zorg](#).

TOEPASSING

- Laat de collega's op jouw afdeling een PALLI- of SPICT-vragenlijst invullen bij:
 - een cliënt waarover zij een niet pluis gevoel hebben.
 - of een cliënt die al heel lang bij jullie woont en die langzaam achteruitgaat.
 - Geef de collega's hiervoor ruim de tijd. Bijvoorbeeld 4 weken.
 - Plan een bijeenkomst waarin je de uitkomsten met elkaar bespreekt.
 - Hoe was het om op deze manier naar jouw cliënt te kijken en de lijst in te vullen?
 - Zijn er dingen die je zijn opgevallen nu je de lijst hebt ingevuld?
 - Zijn er stappen die je gaat ondernemen naar aanleiding van het invullen van PALLI of SPICT?
- Misschien kom je erachter dat deze momenteel niet nodig zijn.

TIJDSINVESTERING

30-60 minuten: vragenlijst invullen door middel van observatie en ervaring.

60 minuten: bijeenkomst plannen en met elkaar het gesprek voeren over bovenstaande voorbeeld-vragen.

Download hier de [vragenlijst PALLI- link](#)

Download hier de [vragenlijst SPICT- link](#)

WERKVORM

UITSPRAKEN

OMSCHRIJVING

Onderstaande uitspraken komen uit diverse artikelen geschreven over signalering en markeren van de palliatieve fase. Wat vind jij van deze uitspraken?

UITSPRAKEN

- Bij opname in het verpleeghuis is de palliatieve fase al begonnen.
- Als je proactief dingen bespreekt, ook als er misschien nog niets speelt, dan voelt ieder zich gehoord en gezien, en weten ze wat ze kunnen verwachten.
- De palliatieve fase kan een halfjaar duren, maar ook zes jaar.
- Met markeren maak je duidelijk dat de inzet gericht is op kwaliteit van leven, maar dat genezing niet meer mogelijk is.
- Palliatief-terminale zorg wordt vaak pas laat ingezet omdat niet tijdig wordt herkend dat de situatie en behoeften van patiënten en naasten veranderen.
- De zorg is niet genoeg toegerust is om de behoeften op te merken die kunnen ontstaan in de laatste levensfase.
- Door niet tijdig communiceren over de palliatieve fase tussen patiënt, verzorging, arts en familie lopen verwachtingen uiteen, met alle gevolgen van dien.

TOEPASSING

- Laat deze uitspraken aan jouw collega's zien via een Powerpoint of op papier. Laat je collega's een uitspraak kiezen waarover ze iets willen zeggen vanuit hun eigen ervaring.
 - Kies zelf een uitspraak en vraag de collega's hoe zij over deze uitspraak denken.
 - Laat collega's na het geven van hun mening van perspectief wisselen. Jouw collega's zijn nu de naaste of de patiënt. Geef ze even tijd om zich in dit perspectief te verplaatsen. Mogelijk dat ze kunnen putten uit eigen ervaring.
- Nodig ze uit om ook op deze manier antwoord te geven. Je kunt ze laten starten met de zin:
Als patiënt met *(in te vullen aandoening)* of als naaste van mijn partner, ouder, kind,.....

TIJDSINVESTERING

30-60 minuten: bijeenkomst plannen en met elkaar het gesprek voeren over bovenstaande uitspraken.

TOT SLOT

Je bent aan het einde van deze box gekomen. Je hebt nu kennis van en beschikking over materialen en werkvormen over het thema 'signaleren en markeren'. We hopen je met één of meerdere van deze werkvormen te hebben kunnen inspireren om de kennis die je hebt opgedaan te delen met je collega's.

De netwerken palliatieve zorg willen voorwaarden creëren zodat kennis over palliatieve zorg verspreid en benut wordt. Deze box is daar een voorbeeld van. Het is er om zorgverleners in de praktijk te ondersteunen om opgedane kennis met collega's uit te wisselen, ervaringen te delen en elkaar te helpen. Zodat mensen in de palliatieve fase en hun naasten de ondersteuning en zorg ontvangen die bij hen past. Kortom, samenwerken aan het verbeteren van de palliatieve zorg!

We zijn benieuwd welke vorm / instrument je hebt gebruikt. Misschien heb je een bepaalde werkvorm zelf aangepast waardoor het beter aansluit bij de praktijk waarin je werkt. Of heb je zelf lesmateriaal ontwikkeld dat je graag wilt delen. Wellicht ben je enthousiast en wil je samen met ons werkvormen verzamelen en verwerken in de kennisboxen die er zijn of nieuwe ontwikkelen. Goede ideeën zijn van harte welkom.

We horen graag al jouw ideeën en ervaringen!

Mail naar: secretariaat@npza.nl
Bel naar: 06-16443382

Deze box is gemaakt door:

Wies Wagenaar, netwerkcoördinator
Daniëlle van Bennekom projectleider
Margriet Wieles, lid innovatiegroep en deskundigheidsbevordering

Netwerk Palliatieve Zorg Amsterdam en Diemen